

Kleurrijke buurt versterkt sociale cohesie

Het sleutelwoord is samenwerking, vooral tussen buurbewoners

Samenwerking is het sleutelwoord. Niet alleen tussen burgers, groenaanemers en de gemeente, maar ook, of wellicht juist hoofdzakelijk, tussen buurbewoners. Dat is de kracht en het succes van het concept Kleurrijk Buiten, dat zich als een olievlek uitbreidt over verschillende gemeenten in Nederland.

Auteur: Jeroen Poldermans

Concept Kleurrijk Buiten

Kleurrijk Buiten is een initiatief van Verheij Integrale groenzorg en is actief sinds januari 2017. De opkomst van de burgerparticipatie in diverse sectoren is de drijvende gedachte achter dit concept. Daardoor ontstond bij Verheij Integrale groenzorg de vraag hoe de burgers bij het groenonderhoud betrokken konden worden. Dankzij het concept Kleurrijk Buiten krijgen burgers nu de mogelijkheid om mee te denken, mee te beslissen en groenwerkzaamheden uit te voeren op allerlei toepasingsniveaus. In maart 2018 werd door Verheij een nieuwe manager omgeving en participatie aangenomen, om dit concept verder vorm te geven. Dat werd de gedreven en enthousiaste Cees Lock.

'Ik vervul deze rol nu iets meer dan een jaar. Het is een unieke rol in de groensector. Wij spelen met dit concept in op de vraag naar meer burgerparticipatie, die steeds vaker in bestekken opduikt', legt Cees uit. 'Kleurrijk Buiten heeft twee primaire doelen: naast het stimuleren van burgerparticipatie is dat ook het actief sturen op burgers tevredenheid. Daarom informeren we burgers ook graag over ons werk en willen we ze actief betrekken bij het groenonderhoud. We geven via social media en onze website ant-

woorden op vragen over het onderhoud. Er zijn kaarten beschikbaar waarop de status van het onderhoud te zien is. Deze kant van Kleurrijk Buiten passen we in alle gemeentes toe.'

Het concept werd uitgerold bij de gemeenten Stichtse Vecht, Hellevoetsluis en Zuidplas, waar Verheij het totaalonderhoud van het buitengroen verzorgt. In Hellevoetsluis staat participatie nog op een laag pitje, maar is het contact met burgers over het onderhoud wel volop aanwezig.

Wie kan hoe en waar meedoen?

'In principe kan iedereen met een groen idee zich bij ons melden. Behalve de bewoners van een straat kunnen dat ook bedrijven, scholen, verzorgingstehuizen of instellingen zijn. Soms vertellen wijkbewoners ons dat ze liever fleurige beplanting willen in plaats van het standaard gemeentegroen. Dan gaan wij naar die betreffende gemeente toe en vragen of het akkoord is dat er een burgerinitiatief komt. Burgers die het concept niet kennen, kloppen nog weleens aan bij de gemeente, die ze dan weer naar ons doorverwijst. Wij zijn de tussenpersoon voor de gemeente; we stellen de contracten op en nemen de administratieve rompslomp voor onze rekening. Regelmatig voeren

we overleg met deelnemende gemeenten om alle initiatieven te bespreken. Ook plaatsen we geregeld artikelen in plaatselijke kranten, waarin we met foto's laten zien van wat we gerealiseerd hebben, al dan niet in samenwerking met bewoners. Op onze website en op Facebook geven we updates over de status van onze projecten. Ook geven we via deze kanalen toelichting op bijvoorbeeld de manieren van maaien in de gemeente, wat een beeldbestek inhoudt, over de planning.

Mond-tot-mondreclame werkt ook goed, zeker in kleinere kernen. De naamsbekendheid stijgt daardoor en allerlei nieuwe initiatieven worden ondernomen. In de gemeente Zuidplas was het in het begin even zoeken naar mogelijkheden, maar ook daar zie je dat als een project eenmaal is opgestart, bewoners van aangrenzende buurten inspiratie krijgen om zelf ook ideeën te ontplooiën. Een vrouw die eerst op onze Facebook-pagina klaagde over het gemeentegroen in haar buurt, is nu de grootste ambassadeur van ons project. In principe kan overal een Kleurrijk Buiten-project worden opgestart, maar in eerste instantie concentreren de projecten zich rondom de gemeenten waar Verheij Integrale groenzorg de groene buitenruimte verzorgt.'

Adoptiegroen

Een van de mogelijkheden die Verheij stimuleert, is adoptiegroen. Adoptiegroen is een stuk groen in de openbare ruimte dat mensen zelf willen onderhouden. Dit kan bijvoorbeeld ook een speeltuin zijn. Als de gemeente akkoord

gaat met de adoptie van een stuk openbaar groen, sluit ze met een groep bewoners een overeenkomst. In deze overeenkomst staan de spelregels waaraan de deelnemers zich moeten houden. Cees Lock hierover: 'In zo'n akkoord staat onder andere dat ze het onderhoud voor hun rekening nemen, geen bestrijdingsmiddelen mogen gebruiken en dat het adoptiegroen een openbaar karakter moet blijven houden. De overeenkomst wordt door de bewoners (minimaal drie), de gemeente en ons ondertekend. Wij plaatsen op de geadopteerde locatie een zogenaamde zelfbeheerpaal met het logo van Kleurrijk Buiten, zodat iedereen weet dat dit stuk openbare ruimte onderhouden wordt door de bewoners.' Het is van belang dat de buurtbewoners die geen handtekening zetten wel akkoord gaan met de adoptie en doordringen zijn van het feit dat de adoptie het buurtbelang dient en geen individueel belang.

De klant is koning

In principe kunnen bewoners zelf het karakter van de groeninfilling bepalen. Verheij Integrale groenzorg heeft hierin wel een adviserende rol. Cees Lock: 'Sommige bewoners hebben zelf een uitgewerkt plan; anderen vragen juist aan ons of wij een voorstel kunnen doen. De klant is koning, dus als zij alleen maar rozen en hortensia's willen, dan komen er alleen rozen en hortensia's. Het staat burgers geheel vrij om zelf initiatieven te nemen, maar niet alle burgers weten dat ze zelf invloed kunnen uitoefenen op een stuk openbare ruimte. Met het oog op een eventuele nieuwe hete droge zomer denken wij wel met de bewoners mee over robuustere beplanting die tegen zo'n zomer bestand is.' De keuze voor de inrichting van het groen verloopt in overleg met de gemeente, om ook de kwaliteit en de uitstraling van het gemeentelijk groen te behouden. Er is dan ook regelmatig overleg met de deelnemende gemeenten om alle initiatieven te bespreken.

Biodiversiteit en klimaatadaptie

Door berichten in de media over de teruggang van insecten en het veranderende klimaat, zijn er de afgelopen tijd veel burgers die graag een bijdrage willen leveren aan het verbeteren van de leefomgeving van insecten of aan het voorkomen van wateroverlast door meer groen te creëren in plaats van verharding. In Maarssen wilde een aantal bewoners graag een bijenlint aanleggen. Cees Lock: 'Op een stukje gemeentegrond creëerden wij zodoende samen met de bewoners een bijenlint en

WAARDE VAN GROEN

dachten mee over een geschikt zaaimengsel. De aanleg kwam in samenwerking met ons tot stand en vanaf de realisatie onderhouden de bewoners het zelf. Volgens deskundigen in de projectgroep is het aantal bijen sindsdien gestegen, maar officiële metingen zijn er niet gedaan.

In Breukelen stelden twee bewoners de vraag of zij een stuk gemeentestoep mochten vervangen door beplanting. Nu is er een aantal stoeptegels verwijderd en kwam daar een mooi plantvak voor terug, zodat niet alleen de buurt groener kleurde, maar er ook aan wateroverlastpreventie werd gedaan. Dat plein is met een buurtbarbecue officieel heropend. Dit is een schoolvoorbeeld van hoe Kleurrijk Buiten zorgt voor betere sociale cohesie. Zo zijn er inmiddels tientallen kleinschalige projecten ontstaan. Bij grotere initiatieven organiseert Verheij zogenaamde doe-ochtenden, waarop één of twee medewerkers van Verheij de bewoners een handje helpen en hun expertise delen. Er is een kaart beschikbaar (zie website) waarop alle burgerinitiatieven staan vermeld, met een foto en een beschrijving. Feedback vindt plaats via de website, de speciale Facebook-pagina of een telefoontje naar Cees.'

Gereedschap-o-theek

Kleurrijk Buiten leent via de Gereedschap-o-theek gereedschap uit aan deelnemers van projecten. Er zijn handzagen, prikkers met ringen voor vuilniszakken en andere handgereedschappen. Elektrisch gereedschap wordt

Cees Lock

niet uitgeleend, maar in overleg kan een uitzondering worden gemaakt of helpt Verheij ter plekke met bepaald elektrisch gereedschap. Geïnteresseerden kunnen hiervoor contact opnemen via het contactformulier op de website.

Zwerfafval

Zwerfafval is een onderwerp dat enorm leeft onder de bewoners. Via de Gereedschap-o theek deelde Cees Lock in Stichtse Vecht al ruim vijftig prikkers en vuilniszakken uit aan bewoners die graag een bijdrage willen leveren aan het opruimen van zwerfafval. Op sommige scholen in de regio geven Cees Lock en zijn team voorlichting aan de kinderen over zwerfafval en vertellen ze waarom het zo belangrijk is dat het aangepakt wordt. Maar ook bewoners van een huis voor gehandicapten in de regio willen graag naar buiten en zich nuttig maken. Zij houden nu, gefaciliteerd door Verheij, met een prikker en een vuilniszak plantsoenen schoon.

Sociale cohesie

Eén van de primaire doelen van Kleurrijk Buiten is het verstevigen van de sociale cohesie. Betere sociale cohesie leidt tot beter welzijn en volgens onderzoek*) ook tot meer veiligheid (in ieder geval in grote steden). 'Dankzij Kleurrijk Buiten komt het steeds vaker voor dat bewoners die tegenover elkaar wonen, maar elkaar nog nooit gesproken hebben, tijdens het schoffelen tot gesprekken komen. Buren gaan elkaar opzoeken, er ontstaan vriendschappen, kortom een buurt komt spontaan tot leven. Het komt geregeld voor dat bewoners langs de huizen gaan om meer draagvlak voor bepaalde ideeën te krijgen. Een breed draagvlak is wenselijk, want deelnemers kunnen ziek worden of verhuizen, waardoor het project kan dood-

Bijenlint in plaats van gemeentegras

Kockengen ligt in het veen. De tuinen en de openbare ruimte in dit dorp dreigen te verzakken door het gewicht van verharding, riolering en ophoogmateriaal. Om dit tegen te gaan is het project Waterproof bedacht, waarbij de openbare ruimte op sommige plaatsen zo'n veertig centimeter werd opgehoogd. Voor Will de Jong betekende dit dat alle bomen voor zijn deur gekapt werden en er een stuk saai gras voor terugkwam. Hij zag liever een bloemenplukveld of een bijenlint zoals hij dat in Ter Weijde en Breukelen gezien had. Will zocht contact met de gemeente Stichtse Vecht, die openstond voor zijn ideeën en zelfs financiën gereserveerd had voor dergelijke burgerinitiatieven.

Na de ophoging kwam de verantwoordelijkheid voor de buitenruimte bij Verheij Integrale groenzorg terecht. Er werd een contactmoment geregeld voor bewoners, gemeente en Verheij. Zo kwam het concept Kleurrijk Buiten in beeld.

Will de Jong hierover: 'Na het contactmoment toonden vijf buurtbewoners interesse, waaronder ikzelf. Met dat groepje hebben we geïnventariseerd waar we dat bijenlint zouden kunnen aanbrengen. Toen heb ik met Cees Lock afgesproken om er een pilot van te maken. Zo kunnen we na een jaar evalueren of het wel of niet geslaagd is. Nu het stuk grond van 25 bij 8 meter is afgeplagd en met een vlindermengsel is ingezaaid, zie je dat de buren in mijn woonblok ineens erg geïnteresseerd zijn. Hoewel het contact in de directe omgeving altijd wel goed was, merk ik dat buurtbewoners nu vaker een praatje maken en samen de handen uit de mouwen steken. Zo zorgt het project Kleurrijk Buiten via een omweg toch voor een betere sociale cohesie. Intussen staat de hele straat, inclusief ikzelf, er niet gematigd, maar heel positief tegenover.'

Onverwachte ontmoetingen dankzij Kleurrijk Buiten

Laurenske van den Heuvel, haar man en een Syrische buurtbewoner zijn de ondertekenaars van een Kleurrijk Buiten-overeenkomst in Breukelen. Hun wens was een stuk gemeenteplantsoen bij hen voor de deur zelf te mogen inrichten en onderhouden. Het zag er verloederd uit; er werden honden uitgelaten terwijl het op de looproute naar een middelbare school ligt. Uiteindelijk is dit saaie stukje gemeenteplantsoen omgevormd tot een bloemrijke geheel, met als doel insecten aan te trekken. Ook is er gedacht aan een slingerpaadje, zodat kinderen de bloemen en insecten van dichtbij kunnen bekijken (zie foto). Laurenske van den Heuvel: 'Het onderhoud levert altijd wel onverwachte ontmoetingen op met mensen die zomaar even een praatje komen maken. Het inspireert ook buurtbewoners, merken wij. De wijk wordt niet alleen groener, maar het indirecte effect van Kleurrijk Buiten is duidelijk meer integratie en sociale contacten.'

bloeden, terwijl er wel door de gemeente geld in gestoken is. Bij voldoende draagvlak krijgt een project meestal het fiat van de gemeente. Deelnemende wijken bloeien niet alleen op door meer vergroening, maar ook door een aangename leefklimaat.'

Van kritische naar betrokken burgers

De gepassioneerde ambassadeur van Kleurrijk Buiten besluit ons gesprek: 'Een bereidwillige gemeente is noodzakelijk voor het slagen van het concept. De gemeente Stichtse Vecht had een potje vrijgemaakt om Kleurrijk Buiten te financieren en daar zijn sinds januari 2017 85 projecten ontstaan. Bij de gemeente Zuidplas ontbrak dat potje in eerste instantie, maar daar zijn inmiddels toch zes projecten afgerond en staan er vijf in de pijplijn. Verheij houdt contact met de deelnemers om de tevredenheid te meten. Zo organiseren we buurtavonden

en verspreiden we informatie via de kaarten met daarop alle projecten. Het succes van een project wordt zichtbaar als burgers die voorheen kritisch waren op de gemeente of op een groenaannemer, een heel andere houding aannemen vanaf het moment dat ze zelf invloed op de buitenruimte krijgen. Dan zie je de verschuiving van kritische naar betrokken burgers.'

Voor meer informatie: www.kleurrijkbuiten.nl

*) Artikel 'Sociale cohesie als bouwsteen voor veilige buurten' – Karin Wittebrood, 2008

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/article/30248/kleurrijke-buurt-verstevigt-sociale-cohesie